Švicarski je franak uzbudio duhova. S pravom. On danas vrijedi 50% više nego što je vrijedio na kraju 2007. Ukoliko ste uložili kune u švicarski franak, ili oročili depozit temeljen na švicarskom franku Vi ste zaradili. I obratno, ukoliko ste se zadužili u švicarskim francima ili uzelil dug vezan uz švicarski franak Vi ste izgubili. Banke su nudile/nagovarale tražiteljima kredita kredite temeljenje na švicarskim francima a godinama prisutna euforja samo je bila „dolijevanje ulja na vatru“. Sve do kraja 2007. krediti temeljeni na švicarskim francima bili su dobar posao. Čitatelji biblioteke „Vodič za razumjevanje financija“ kao i polaznici seminara temeljeni na spomenutoj biblioteci uzimali su kratkoročne kredite temeljene na švicarskim francima i dobro prošli. Često su se polaznici seminara „bunili“ mojim stavovima da ne kupuju nekretnine vezane uz švicarski franak. Koliko mi je poznato nitko to nije učinio. To je dobro, jer su polaznici seminara čuli moju poruku.

Prije nego što ponovim argumentaciju koju sam na seminarima glede švicarskog franka iznosio nekoliko napomena.

Deviza je roba – dolar, funta, švicarski franak, nekada marka danas euro, jen, juan – čiju cijenu izražavamo u nacionalnoj valuti. Tako danas švicarski franak vrijedi 6,74 kune. 31. XII 2007. švicarski je franak vrijedio 4,99 kuna. Švicarska centralna banka vodi politku švicarskog franka. Ona može „štampati“ više švicarskih franaka nego što je to potrebno što će vlasnici švicarskog franka brzo prepoznati i pokušat će se riješiti „vruće robe“. Ukoliko švicarska centralna banka želi stabilni franak tada će voditi takvu monetarnu i kreditnu politku koja će rezultirati potrebnom količinom švicarskih franaka niti više niti manje. Tu postoji „kvaka 22“ mogućnost/ograničenje centralne banke određeno je potentnošću švicarskog gospodarstva. Tako se formira tečaj nacionalne valute.

Potrežnja za švicarskim francima je različita od zemlje do zemlje. Jedna zemlja u odnosu sa Švicarskom može ostvarivati suficit, a druga deficit. Prva ima švicarskih franaka više nego što joj je to, izostavljajući špekultativne razloge, potrebno; druga ima manjak švicarskih franaka.

Ukoliko neka zemlja pored nacionalne valute dozvoli da u prometu/obračunu sudjeluje i inozemna valuta tada tečaj inozemne valute određuje devizno tržište – fromalno; stvarno centralna banka. Naime, manje razvijene i rizične zemlje da bi dokazale svoju vjerodostojnost

„vežu“ svoju valutu uz neku referentnu, recimo dolar, euro, itd., valutu a ostale valute „slobodno fluktuiraju“ što se proglašava tržišnim formiranjem tečaja.

Slučaj kada niste nacionalnu valutu vezali uz neku referentnu valutu a dozvolite kao obračunsku jedinicu cijenu inozemne valute tada se pojavljuju tečajne razlike. Ukoliko ste kupili švicarske franke a njegova se cijena smanji vi ste ostvarili negativne tečajne razlike, i obratno ukoliko se je cijena švicarskog franka povećala vi ste ostvarili pozitivne tečajne razlike. Iako tečaj, recimo švicarskog franka i valutne klauzule mogu ići u istom smjeru, što je očekivani slučaj, mogu se dogoditi i značajne razlike. Naime, ukoliko danas prodate švicarski franak nitko Vam ne daje garanciju da ćete sutra moći na tržištu kupiti švicarski franak. Naime, zemlje u kojima se koriste, u stabilizacijske svrhe, osim nacionalnih druge valute imaju kroničan manjak deviznih sredstava što je vidljivo iz deficita platne bilance. Općenito platna bilanca je to važnija što je neka zemlja manja i otvorenija. Kada ponestane željenih valuta tada nastupa, pogađate, crno tržište i pored tečaja koji određuje centralna banka pojavljuje se dodatak koji se je nekada nazivao lijepim hrvatskim jezikom „šticung“ - dodatak na zvanični tečaj.

Neuvjerljivost nacionalne valute, razlog zašto se tečaj fiksira na neku uglednu rezervnu valutu, određena je inflacijom. Zemlja koja ima deflaciju istiskuje stranu valutu jer tečaj nacionalne valute aprecira. Prema tome, zemlje koje fiksiraju tečaj nacionalne valute to rade kako bi se kontrolirala inflacija, koja je, mora se reći, vrlo opaka bolest.

Psihološki dio inflacije, kao što je to pokazao Stabilizacijski program iz 1993., moguće je riješiti fiksiranjem tečaja. Međutim, realni dio, strukturna ili troškovna, inflacija riješava se povćanjem učinkovitosti nacionalnog gospodarstva. Tu nema čarobnih formula – „u se i u svoje kljuse“.

Švicarski je franak značajan izvozni proizvod Švicarske. Kao i ostali švicarski proizvodi njegova je osnovna karakteristika izvrsnost. Tako je ugled švicarskog franka jednak ugledu švicarskim satovima, švicarskoj čokoladi, švicarskom turizmu, švicarskom bankarstvu, švicarskim lijekovima, švicarskom siru, švicarskom mentalitetu, švicarskoj putovnici, švicarskoj državi, i tako u nedogled.

Kada nacionalna valuta male zemlje kao što je to Švicarska postane rezervna valuta tada to mora biti najbolji proizvod. Američki dolar predstavlja četvrtinu svjetske proizvodnje pa je dolar očekivano svijetska valuta. Isti je slučaj sa eurom. Međutim, japanski jen iako jest rezervna valuta nema ulogu ni dolara ni eura. Upravo zato kineski juan postaje svijetski igrač usprkos činjenici da je Kina, promatrajući dohodak per capita, zapravo, iako čudesna, zemja u razvoju.

Švicarski franak uz japanski jen vrijedi ko zlato.

Zlato je imovina loših vremena. U dobra vremena, konjukture, vlasnici žele maksimalizirati vrijednost – dohodak – imovine; u loša vremena cilj je sačuvati vrijednost. Uprvo se je to dogodilo švicarskom franku; japanskom jenu. U dobra vremena švicarski je franak u odnosu na euro gubio na vrijednosti. Kiza eurozone rezultirala je eksplozivnim rastom tečaja švicarskog franka u odnosu na euro. Kako je kuna vezana uz euro to se je eksplozija „prelila“ na kunu.

Problem tečajnog rizika vidljiv je u okviru eurozone. Tako razvijeniji sjever doprinosi ugledu eura kao rezervne valute, ali manje razvijeni jug ne samo da ga smanjuje već cjelokupni projekt eura čini vrlo neizvjesnim. Kao što sam na ovim stranicama pisao euro je projekt za jako dobra vremena. Na žalost prognoze glede boljih vremena nema pa je izvjesno da će neke postojeće članice, bar privremeno, morati napustiti euro.

Tečaj švicarskog franka pored krize eura značajno određuje i velik suficit na tekućem računu platne bilance koji se za prošlu godinu procjenjuje na 80 milijardi dolara. Švicarska ostvaruje, također, suficit na računu robne razmjene s inozemstvom (nešto više od dvadeset milijardi dolara) jer nije, mudro!, napustila razvoj realnog sektora. Račun usluga je impresivan ne samo zbog turizma već zbog uloge svijetskog bankara. Takva je Švicarska. Igra na pojeftinjenje švicarskog franka je, prema tome, vrlo nesmotrena i nerealna. Jasno da su to banke majke znale i da su svojim bankama kćerima odredile da povećavaju dugu poziciju glede švicarskog franka koliko je to god moguće. „Domaće poslovne banke“ kako to i priliči u dobro strukturiranim obiteljima zdušno su poslušale svoje roditelje.

Aprecijacija švicarskog franka donosi grdnih problema švicarskom gospodarstvu koji veliki dio svoje poslovne aktivnosti obavlja na području eurozone. Švicarska centralna banka će morati intervenirati prodavajući švicarski franak kako bi zaustavila aprecijaciju. Naime, ovako visoku stopu aprecijacije nacionalne valute niti jedna zemlja nije u stanju amortizirati. Jasno prodavajući švicarski franak danas uz veću cijenu od cijene koju će sutra platiti za taj isti franak rezultirati će dodatnom zaradom. Ona će iznositi više milijardi franaka. Ako možete predvidjeti politiku Švicrske centralne banke terminski prodajite švicarski franak, ako ne – ne petljajte!